

KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Autor práce: Anna Šírová-Majkrzak

Název práce: *Interkulturní komunikace blízkých kultur ve světle česko-polského příkladu*

Školitel/ka: PhDr. Lenka Opletalová, Ph.D

Oponent práce: PhDr. Václav Soukup, CSc.

POSUDEK DIZERTAČNÍ PRÁCE

TÉMA PRÁCE:

Předmětem dizertační práce Anny Šírové-Majkrzakové je teoretická analýza interkulturní komunikace v kontextu interakce dvou blízkých kultur. V centru autorčina zájmu stojí jak teoretická analýza předmětu a cílů interkulturní komunikace, tak praktický rozbor zkoumaného fenoménu v kontextu česko-polských historických a kulturních vztahů. Zvláštní pozornost je věnována analýze specifík jazyka, kulturních stereotypů, informačního potenciálu, náboženství a historie jako významných determinant ovlivňujících konkrétní podobu mezikulturní komunikace mezi příslušníky české a polské kultury. Autorka programově usilovala o uplatnění kulturologického přístupu, holistické perspektivy a aplikaci vlastního, interdisciplinárně koncipovaného, gnoseologického modelu „síťových bariér“ interkulturní komunikace, který považuje při studiu daného tématu za klíčový. Oceňuji zvolené téma práce nejen z důvodu jeho aktuálnosti, ale také proto, že autorka mohla při jeho zpracování využít empirické poznatky a zkušenosti, které získala dlouhodobým pobytem v obou studovaných kulturách. Práci je z hlediska tematického zaměření možné označit za podnětný příspěvek k problematice aplikované kulturologie, interkulturní komunikace a transkulturní psychologie.

KONCEPCE PRÁCE:

Dizertační práci tvoří pět kapitol, ve kterých autorka systematicky analyzuje různé roviny možných přístupů k fenoménu interkulturní komunikace. V první kapitole, která tvoří úvod do problematiky, teoretickou referenční bázi a expozici celé práce vymezuje předmět, druhy a cílové oblasti interkulturní komunikace jako jsou ekonomie, politika, vzdělávání, média a soukromý život. Pozornost věnuje také bariérám kulturní komunikace, zejména xenofobii, strachu, egocentrismu, stereotypům, předsudkům a různým podobám verbální a nonverbální komunikace. Charakteristickým rysem této části práce je autorčina snaha o interdisciplinární přístup, zejména využívání poznatků kulturní antropologie, aplikované antropologie, historie, filozofie, psychologie a sociologie kultury. Výsledkem je mnohvrstevnatý a plastický popis dopadu interkulturní komunikace na různé oblasti lidské aktivity ve stále více globalizovaném světě, v němž „umění transkulturní komunikace“ hraje stále významnější roli. Ve druhé kapitole autorka tvořivě rozšiřuje spektrum svých analýz na otázky spjaté s „blízkými kulturami“, konkrétně problematiku specifiky interkulturních kontaktů. Pozornost věnuje také rozboru významu odlišnosti a bohatství kulturní diverzity. Nevyhýbá se ani otázkám spjatým s existencí národní kultury a transkulturality. Ve třetí kapitole autorka aplikuje problematiku interkulturní komunikace blízkých kultur na česko-polské vztahy. Prostřednictvím systémové sítě vazeb analyzuje příčiny vzájemného nepochopení v kontextu odlišných jazyků, národních stereotypů, mediálních informací, významu náboženství a interpretace historie. Tvořivým způsobem využívá „schéma síťových bariér“, jehož prostřednictvím se snaží prokázat hypotézu, „že překážky nevystupují jako oddělené jevy, ale jsou vzájemně provázané“ (s. 66). Za podnětnou je možné označit autorčinu analýzu „směšného jazyka“ a vlivu kulturních a historických stereotypů na kulturní komunikaci příslušníků polské a české kultury. Autorka správně upozorňuje na význam znalostí a vědomostí jako nástroje umožňujícího eliminovat negativní stereotypy. Pozornost věnuje také interkulturnímu dialogu v médiích v kontextu teorie kýče a analýze odlišné role, kterou sehrává náboženství jako specifická součást polské a české kultury. Významný rozměr, určující kvalitu mezikulturní komunikace mezi Čechy a Poláky, podle autorky představují také dějiny obou národů. Logickým vyústěním celé práce je závěrečná kapitola věnovaná vytýčení nové platformy česko-polského interkulturního dialogu v širším kontextu evropských nadnárodních institucí a moderních komunikačních technologií jako je internet. Rigorózní práce Anny Šírové-Majkrzakové má jako celek promyšlenou logickou strukturu. Koncepte práce je podřízená výzkumným aspiracím autorky a její snaze

vypracovat interdisciplinárně koncipovanou holistickou interpretaci interkulturní komunikace z kulturologické perspektivy.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ:

1. Bude autorka na tématu dále pracovat? Uvažuje nad možnostmi realizace empirického výzkumu, který by řadu tezí a implicitních hypotéz umožnil verifikovat?
2. Jakou vidí autorka práce prognózu v oblasti interkulturní komunikace mezi příslušníky polské a české kultury z hlediska „síťových bariér“ existujících mezi oběma národy?

CELKOVÉ HODNOCENÍ:

Obecně je možné konstatovat, že práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Autorka přesvědčivě formulovala cíle své práce a zvolila vhodnou metodiku zpracování. Odborný přínos práce je možné vidět jak v její důsledné snaze o uplatnění interdisciplinárního přístupu, tak interpretaci kulturologicky a antropologicky relevantních témat. Za inovativní je možné označit autorčinu vlastní analýzu „síťových bariér“ znesnadňujících mezikulturní komunikaci mezi příslušníky české a polské kultury. Autorka prokázala hluboké zaujetí tématem, nadstandardní kompetenci v oblasti česko-polských vztahů a značné teoretické zázemí. Správně pracovala s odbornou literaturou i vlastními poznatky, které získala dlouhodobým pobytem v české kultuře. Práce má logickou strukturu, je vybavena odpovídajícím poznámkovým aparátem. Má velmi dobrou formální i odbornou úroveň. Vzhledem k tomu, že se jedná o práci, kterou v českém jazyce napsala příslušnice cizí jazykové kultury, cítím jako nezbytné ocenit i dobrou úroveň jazykového projevu a prezentovaný literární styl. Práci považuji za tvořivý a aktuální příspěvek k problematice interkulturní komunikace a aplikované kulturologii.

Doporučuji k obhajobě.

V Praze 10.5.2012

PhDr. Václav Soukup, CSc.

